

GÜZEL SANATLAR LİSELERİ MÜZİK BÖLÜMLERİNDE BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSLERİNDE ÖĞRETİLEN ESERLER ÜZERİNE BİR ANTOLOJİ ÇALIŞMASI*

Barış TOPTAŞ**

Seçkin SARDAŞ ÇELİK***

Öz

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de güzel sanatlar liseleri müzik bölümlerindeki bireysel ses eğitimi derslerinde, ses değişimi ve gelişimi (mutasyon) döneminde olan öğrencilere hangi eserlerin öğretildiğini, öğretilirken karşılaşılan problemlerin ve çözüm önerilerinin neler olduğunu saptamaktır. Betimsel nitelik taşıyan bu araştırma Türkiye’deki Güzel Sanatlar Liseleri 12. sınıf bireysel ses eğitimi dersine giren öğretmenler ile alan uzmanı öğretim elemanlarının görüşleri ile şekillenmiştir. Güzel sanatlar liseleri müzik bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi derslerinde öğretilen eserlerin hangileri olduğu ve düzeylerini belirlemek amacıyla tarama modeline dayalı açık uçlu anket uygulanmıştır. Araştırmada bireysel ses eğitimi dersi için seçilen repertuarın henüz sesini kullanma bilinci yerleşmemiş öğrencinin yaşına ve seviyesine uygun olmasının, sesin oluşumunu sağlayan organların ve bölgelerin eşzamanlı ve uyumlu kullanılmasının, doğru soluk olarak konuşma ve şarkı söylemede sesini güzel ve etkili kullanmanın, ses sağlığını korumanın ses eğitiminde önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Bireysel ses eğitimi, antoloji, vokal değişim ve gelişim (mutasyon) dönemi.*

* Bu çalışma Yrd. Doç. Dr. Barış TOPTAŞ danışmanlığında, “Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Öğretilen Eserlerin Antolojisi” (2014) başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Yrd.Doç.Dr. Adiyaman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, btoptas@hotmail.com

*** Öğretmen, Mersin Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Lisesi, girirtliseckin@hotmail.com

AN ANTHOLOGY STUDY ON THE WORKS TAUGHT IN INDIVIDUAL VOICE TRAINING COURSES IN THE DEPARTMENT OF MUSIC IN FINE ARTS HIGH SCHOOLS

Abstract

The aim of this study is to determine which works are taught to the students who are in voice change and development (mutation) period in individual voice training courses in the department of music in fine arts high schools in Turkey and to determine what the problems encountered during the teaching and the solutions to them are. This study is a descriptive study that analyze the present situation. The study was shaped by the opinions of teachers who give 12th-grade individual voice training course in Fine Arts High Schools in Turkey and by the opinions of expert lecturers. An open-ended questionnaire based on the screening model was applied to determine which works are taught in Individual Voice Training Courses in the Department of Music in Fine Arts High Schools, and their levels. In the study carried out, it has been concluded that the appropriateness of the repertoire chosen for the individual voice training course according to the age and level of the student whose sense of using his/her voice has not been established yet, the simultaneous and consistent use of organs and regions ensuring the voice formation, beautiful and effective use of the voice while speaking and singing by taking breath correctly, and the protection of voice health are important in voice training.

Keywords: *Individual voice training, anthology, vocal change and development (mutation) period.*

1. GİRİŞ

İnsan sesi, doğumdan ölüme kendisini, duygularını, düşüncelerini anlatmada en önemli iletişim aracıdır. Bebekken annesiyle ve yakınlarıyla kurduğu sesli iletişim, içerisinde bulunduğu ortamın öğrettiği biçimde gelişir ve kimlik kazanır. İnsanın oluşturduğu temel ses, eğitim yoluyla anlamlandırılır. Anlam kazanan sesler ise bir ifade aracına dönüşür (İstanbullu ve Özçimen, 2013:2).

İnsan yaşamında sesin, konuşmak ve müzik yapmak gibi, iki önemli yeri vardır. Müzik yapmaya yarayan diğer araçların tek başına oluşturamadığı çeşitli

renklerin tamamını içeren insan sesi, dilden aldığı güçle de, etkinliğini bir kat daha arttırmış, kendine özgü teknik ve yöntemleriyle de, müzik yapmaya yarayan araçların yanındaki değerli ve tutarlı yerini almıştır (Egüz, 1991: 1).

Ses, kulağın ilemesiyle beyni uyarıcı etkiyi sağlayan fiziksel bir olaydır. Sesin oluşumu için, bu etkiyi yaratan bir kaynak, uyarıcı etkinin kulağa kadar gelmesini sağlayan ortam ve ayrıca bu etkiyi saptayacak kulak ve beynin bulunması gerekir. Bunlardan birinin yokluğu durumunda ses de yoktur. Ses ancak bu üç öge sayesinde var olabilir (Çevik, 1999: 17).

Ses eğitimi yöntemleri; ses eğitiminin pek çok bilimsel ve sanatsal disiplinle doğrudan ilişkili bir özel alan eğitimi olması nedeniyle, tüm ses sistemi ve yapılarının denetimli, kontrollü ve bilimsel kullanılması ile birbirleriyle uyum içinde çalışmasını öğreten yöntemlerin tümünü kapsar. Bu bakımdan ses eğitiminin amaçlarına uygun olarak ses eğitimi türünün saptanması gerekir (Töreyn, 2008: 112).

Mesleki müzik eğitimi, mesleğin gerektirdiği seviyede yeteneğe sahip bireylere, örgün eğitim kurumlarında, alanlarında uzman ve yetkin öğretmenler tarafından belli programlarla verilir. Bu bağlamda ses eğitimi ise, bu duruma uygun müzik ve ses yeteneği olan bireylere, buldukları eğitim kurumunun amaçları doğrultusunda hazırlanan programlarla, alan uzmanı ses eğitimcileri tarafından verilir (Töreyn, 2008: 108).

Müzik eğitiminin alt dallarından biri olan ses eğitiminin de planlı ve programlı olarak tasarlanması oldukça önemlidir. Yaşa, cinsiyete, hatta bulunduğu coğrafi bölgeye uygun olarak ses eğitiminin planlanması gerekmektedir. Konuşma farklılıklarının (şive) oldukça fazla olduğu ülkemizde ses eğitimi dersi için etkin ve sonuca yönelik bir çalışma planı önem taşımaktadır.

Mesleki sanat eğitimi veren kurumlarda öğrencilerin müziksel işitme, okuma yazma ve koro derslerinde seslerini yoğun olarak kullandıkları, üniversiteye giriş yetenek sınavlarında bir repertuar seslendirmekle sorumlu oldukları ve uzun vadede insan sesi ve ses organının, müzik yapma ve yaratmada en doğal, en kullanışlı, en yetkin ve en etkili araç olduğu gerçeği dikkate alınarak ses eğitiminin yeri ve önemi yadsınmaz. (MEB, 2008: 8).

Ses eğitimi, bireylere konuşma ve/veya şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı ve içinde konuşma, şarkı söyleme, koro ve şan eğitimi gibi alt ses eğitimi basamaklarını barındıran, disiplinler arası bir özel alan eğitimi olarak ele almaktadır (Töreğin, 2008: 82).

Etkin bir ses eğitimi öğretimi sayesinde öğrenciler alan başarılarının yanında Türkçeyi ve diğer dillerdeki kelimeleri daha doğru telaffuz ederek günlük yaşantılarında da bu gelişimi hissedeceklerdir.

Töreğin'e (2008) göre, ses eğitiminin genel amacı; bireye; konuşurken ya da şarkı söylerken, kendi yaşantısı yoluyla sesini, en doğru, en güzel ve en etkili oluşturmaya ve ses sağlığını korumaya ilişkin davranışlar kazandırırken gözden kaçırılmaması gereken en önemli nokta; verimli düşünülen ses eğitiminin konuşma için mi, şarkı söyleme için mi verileceği, hangi yaş grubu bireylere, hangi ses eğitimi türü kapsamında verileceğinin saptanmasıdır (Töreğin, 2008:103).

Bireysel Ses Eğitimi [BSE] dersi öğretim programı, Türkçeyi doğru kullanma, solunum tekniklerini uygulama, sesini tanıma ve doğru-etkili kullanma, ses eğitimi tekniklerine uygun olarak halk türkülerini, okul şarkılarını Türk ve Dünya müziğinden değişik eserlerin seslendirilmesini kapsamaktadır. Bireysel ses eğitimi sürecinde öğrencilerin her türlü özellikleri dikkate alınmalıdır. Özellikle

mutasyon dönemindeki öğrencilere verilecek eğitim oldukça titizlikle yürütülmelidir. Anadolu Güzel Sanatlar liselerinde öğrenim gören öğrencilere; bireysel ses eğitimi dersi aracılığıyla mutasyon dönemi özellikleri de göz ardı edilmeden, doğru ve sağlıklı ses üreterek, güzel ve etkili konuşma ve şarkı söyleme, sesini doğru kullanma ve koruma alışkanlığı kazandırılması amaçlanmaktadır (MEB, 2008: 94).

Güzel Sanatlar Liselerinde 9.sınıfta *Müziksel İşitme Okuma ve Yazma (MİOY)*, 10. sınıfta ise Koro dersleri başlamaktadır. Bu derslerde de öğrencilere öğretilen eserlere oldukça dikkat edilmelidir. Bu dönem öğrencileri mutasyon dönemi içerisinde oldukları için seslerini yeterince kontrol edememeleri normal bir durumdur. Öğrencilerin, ses sınırlarını aşan eserleri zamanı gelmeden öğrenmeleri onları oldukça zorlanmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; mutasyon döneminde oldukları düşünülen güzel sanatlar liseleri bireysel ses eğitimi dersi öğrencilerinin eğitiminde hangi eserlerin kullanıldığının çok yönlü olarak belirlenmesi ve elde edilen veriler ışığında yeni bir kaynak eserler antoloji önerisi oluşturulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

- Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- Bireysel Ses Eğitimi dersinde eser seçiminde karşılaşılan sorunlar ve çözümleri nelerdir?
- Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersinde öğretilen eserler nelerdir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Araştırma; güzel sanatlar liseleri bireysel ses eğitimi derslerinde öğretilmek üzere seçilen eserlerin bu güne kadar sıralaması yapılmamıştır. Araştırmanın bu yönleriyle alanında bir ilk özelliğine sahip olması bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, mevcut durumu sorgulayan betimsel bir araştırmadır. "Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi derslerinde öğretilen eserlerin antolojisini araştırmak amacıyla tarama modeline dayalı açık uçlu anket yoluyla gerçekleştirilmiştir. "Tarama desenleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez" (Karasar, 1999: 77).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2013-2014 öğretim yılı güz döneminde Türkiye' de güzel sanatlar liseleri müzik bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersine giren toplam 30 gönüllü öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan bireysel ses eğitimi öğretmenlerinin mezuniyet ana dalları, mesleki kıdemleri, çalıştığı kurum, okuldaki çalışma yılına ilişkin bilgiler tablo 1-4'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Güzel Sanatlar Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Mezuniyet Ana Dal (Ana Çalgı) Dağılımları

Mezuniyet Ana Dal	Frekans (f)	(%)
Şan	22	74
Piyano	3	10
Keman	3	10
Viyola	1	3
Gitar	1	3
Toplam	30	100

Tablo 1 incelendiğinde, Bireysel Ses Eğitimi dersine giren 22 öğretmenin (%74) üniversitelerin müzik bölümü “Şan” (Ses Eğitimi) ana dalından mezun oldukları, 8 öğretmenin ise farklı ana dallardan (piyano, keman, viyola, gitar) mezun oldukları görülmüştür.

Tablo 2. Güzel Sanatlar Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Meslekteki Yıl Dağılımları

Meslekteki Yıl	Frekans (f)	(%)
1 – 5	2	7
6 – 10	9	30
11 – 15	11	37
16 – 20	7	23
21 – 25	1	3
Toplam	30	100

Tablo 2 incelendiğinde, bireysel ses eğitimi dersine giren öğretmenlerin meslekteki kıdemleri incelendiğinde 21-25 yılını tamamlayan öğretmenlerin daha az olduğu, çoğunluğun ise 11-15 yılı tamamladığı görülmektedir.

Tablo 3. Güzel Sanatlar Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Çalıştıkları İller ve Dağılımları

Çalıştığı Okul GSL	(f)	%	Çalıştığı Okul GSL	(f)	%
Adana	1	3	Karabük	1	3
Adıyaman	2	7	Kastamonu	1	3
Aksaray	1	3	Kars	1	3
Ankara	1	3	Kayseri	1	3
Antalya	1	3	Kırıkkale	1	3
Balıkesir	1	3	Konya	1	3
Bolu	1	3	Kütahya	1	3
Denizli	1	3	Malatya	1	3
Eskişehir	2	7	Niğde	1	3
Erzincan	1	3	Osmaniye	1	3
Erzurum	1	3	Samsun	1	3
Gaziantep	1	3	Sivas	1	3
İstanbul	1	3	Şanlıurfa	1	3
İzmir	1	3	Van	1	3

Tablo 3 incelendiğinde, güzel sanatlar liselerinde bireysel ses eğitimi dersine giren öğretmenlerden yalnızca, Adıyaman ve Eskişehir'den 2'şer öğretmen katılımı olup diğer illerden ise sadece 1'er öğretmen katılımı olduğu görülmüştür.

Tablo 4. Güzel Sanatlar Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersine Giren Öğretmenlerin Okuldaki Çalışma Yılı Dağılımları

Okuldaki Çalışma Yılı	Frekans (f)	%
1 – 5	17	55
6 – 10	8	26
11 – 15	4	16
16 – 20	1	3
21 – 25	1	2
Toplam	30	100

Tablo 4 incelendiğinde, bireysel ses eğitimi dersine giren öğretmenlerin okullarındaki çalışma yıl süreleri (21-25) yılını tamamlayan öğretmenlerin daha az olduğu, çoğunluğun ise (1-5) yılı tamamladığı görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Verilerin Toplanması

Anket hazırlanırken, alanla ilgili uzman kişilerin görüşlerine başvurulmuş ve yapılan öneriler dikkate alınarak anket soruları araştırmacı tarafından geliştirilerek veri toplama formu hazırlanmıştır. Anket uygulanmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'nün 28/03/2014 tarihli ve 21658195/605/1312480 sayılı Makam Onayı alınmıştır. Anket formu, kişisel bilgiler, mutasyon dönemi sorunları ve öğretilen ortak eserlerin saptanmasına yönelik sorular olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Açık uçlu anket formu hazırlandıktan sonra, soruların kapsam geçerliliğini ve anlaşılabilirlik özelliklerini değerlendirmeleri için iki müzik eğitim uzmanına "Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi ABD Prof. Dr. Ayşe Meral TÖREYİN ve Mersin Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Opera Ana Sanat Dalı Başkanı Öğr. Gör. Hande SARMAŞIK" iki program geliştirme uzmanına "Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi / Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme A.B.D. Anabilim Dalı Öğr. Gör. Esin TEZBAŞARAN ve Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Arş. Gör. Halil Erdem ÇOCUK" ve bir Türkçe eğitimi uzmanına "Nevit KODALLI GSL Türk Dili ve Edebiyat Öğretmeni Tuba GÖÇMEN'e sunulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda sorular yeniden gözden geçirilerek açık uçlu anket formu oluşturulmuştur. *Kişisel Bilgi Formu:* Katılımcıların mezuniyet ana dalları, mesleki kıdemleri, çalıştığı kurum, okuldaki çalışma yılı vb. özlük özelliklerine ilişkin bilgiler kişisel bilgi formu aracılığıyla elde edilmiştir. *Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Öğretilen Eserlerin Antolojisi Açık Uçlu Anket Formu:* Bireysel Ses Eğitimi öğretmenlerinin mutasyon dönemi

sorunlarına ilişkin görüşlerini almak amacıyla 7 adet açık uçlu soru, öğretilen ortak eserlerin saptanmasına yönelik ise 25 adet soru ankette yer almıştır.

Araştırma kapsamında güzel sanatlar liseleri bireysel ses eğitimi öğretmenlerine anket uygulaması yapılmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı izni alınarak Türkiye genelinde her bölgeden seçilmiş olan illere değerlendirmek üzere gönderilmiştir.

Anket uygulaması yapmak üzere seçilen iller; Marmara Bölgesi'nde Bursa, Balıkesir, İstanbul, Çanakkale, Edirne, Sakarya; Ege Bölgesi'nde Denizli, Kütahya, İzmir, Aydın, Uşak, Akdeniz Bölgesi'nde; Antalya, Adana, Osmaniye, Hatay, Burdur, Doğu Anadolu Bölgesi'nde; Erzincan, Hakkâri, Van, Kars, Malatya, Erzurum, İç Anadolu Bölgesi'nde; Aksaray, Eskişehir, Sivas, Kayseri, Konya, Niğde, Kırıkkale, Ankara, Karadeniz Bölgesi'nde; Bolu, Karabük (Safranbolu), Samsun, Kastamonu, Bartın, Ordu, Zonguldak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ise; Adıyaman, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Siirt olarak belirlenmiştir. Anketi cevaplayarak geri dönüş yapanlar yalnızca 30 ildeki güzel sanatlar lisesi bireysel ses eğitimi dersine giren öğretmenler olmuştur. Araştırma ve anket değerlendirmesine değerli bilgileri ile destek veren bireysel ses eğitimi dersi öğretmenlerinin buldukları iller ise; Balıkesir, İstanbul, Denizli, Kütahya, İzmir, Antalya, Adana, Osmaniye, Erzincan, Van, Kars, Malatya, Erzurum, Aksaray, Eskişehir (2 öğretmen katılımı), Sivas, Kayseri, Konya, Niğde, Ankara, Kırıkkale, Bolu, Karabük (Safranbolu), Samsun, Kastamonu, Gaziantep, Adıyaman (2 öğretmen katılımı) Şanlıurfa'dır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen veriler, araştırma soruları doğrultusunda analiz edilmiştir. Öncelikle öğretmenlerin veri toplama aracına verdikleri yanıtlar tablolastırılarak frekans (f) ve yüzde (%) değerleri

hesaplanmıştır. Bu süreçte elde edilen veriler kodlanmış ve bireysel ses eğitimi dersi öğretmen ifadeleri bu kodlarla oluşturulmuştur. Raporlaştırmada doğrudan alıntılar yapılırken her bir öğretmen için bir kod adı verilmiş (BSEÖ1: Bireysel Ses Eğitimi Öğretmeni 1 gibi), böylelikle katılımcılar gizli tutulmuştur. Daha sonra ise öğretmenlerin bu sorulara ilişkin gerekçelerini yazmış oldukları yanıtlar, bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Son aşamada ise sayısal veriler, öğretmenlerin yanıtları ile desteklenerek yorumlanmıştır.

2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- Güzel Sanatlar Liseleri 12. sınıf bireysel ses eğitimi dersi ve bu derse giren öğretmenlerle sınırlandırılmıştır.
- Yıl olarak 2013-2014 (yarıyıl I, yarıyıl II) eğitim-öğretim yılını kapsamaktadır.
- Araştırma, konuyla ilgili kaynak tarama, uygulanan anket, ve bireysel ses eğitimi dersinde öğretilen eserler ile sınırlıdır.

3.BULGULAR

Bu bölümde, bireysel ses eğitimi dersinde kullanılmak üzere mutasyon dönemine uygun olabilecek ortak eserlerin çok yönlü analiz edilerek sıralanması ve bu eserlerin güzel sanatlar liselerinin ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte gruplara ayrılması ve Türkiye'nin her bölgesinde güzel sanatlar liselerine kaynaklık edebilecek nitelikte bir eser antoloji oluşturulması amacıyla çeşitli tablo ve görüşlere yer verilmiştir.

Araştırmamanın ikinci bölümü “mutasyon dönemi sorunlarına” ilişkin olup açık uçlu 7 (yedi) sorudan oluşturulmuştur. Aşağıda anket analiz sonuçları “yüzde ve frekans değerleri” öğretmen görüşlerine göre sıralanmıştır.

3.1. Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Mutasyon Dönemi Öğrencilerinin Karşılaştıkları Sorunlar Nelerdir? Alt Problemine İlişkin Bulgular

Tablo 5. “Mutasyon Döneminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleriniz Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Sorun Sırası	Sorun (S)	(f)	%
S1	Ses eğitimi sürecindeki sorunlar	11	13
S2	Ses sağlığı sorunları	10	12
S3	Öğrencilerin seslerini kontrol edememesi (özellikle erkek öğrencilerde)	8	10
S4	Konuşmada karşılaşılan sorunlar	7	9
S5	Eserlerin niteliği ve seçiminin dikkatli yapılması	6	8
S6	Öğrencilerde ruhsal değişiklik	6	8
S7	Mutasyon dönemi sorunları	6	8
S8	Ses aralığının dar olması	6	8
S9	Register sorunları	6	8
S10	Ailelerin mutasyon konusunda bilinçlendirilmemesi	4	5
S11	Şarkı söylemede rahat olamama	4	5
S12	Ses eğitimine ilk olarak koro ve solfej dersleri ile başlamaları	4	5
S13	Müfredat işlemekte sıkıntı	1	1
Toplam		79	100

Tablo 5 incelendiğinde, mutasyon döneminde karşılaşılan sorunlara ilişkin 11 öğretmen (% 13) ile “ses eğitimi sürecindeki sorunlar” şeklinde görüş bildirirken, bazı öğretmenlerin soruya yönelik görüşleri şöyledir:

“İnsandaki fiziksel değişikliğin yanında sesteki fizyolojik değişme yaşandığı bu dönem genellikle seste; güçsüzlük, çatallaşma, kısıklık, boğazında sürekli bir şey varmış gibi hissetme, öğrencinin kendi sesini tanıyamaması gibi durumları sıralayabiliriz.” (BSEÖ30).

“Bu konuyla ilgili yüksek lisans tezim var ve oldukça önemsiyorum. Özellikle müzik bölümü olan okullarda yanlış eğitim veriliyor. Müziksel işitme okuma ve yazma (MİOY) dersleri ile koro derslerinde görev alan öğretmen arkadaşların bu dönemi göz önüne alarak eser veya solfej örnekleri seçmeleri, öğrencileri zorlamamaları gerekiyor. Mesela güzel sanatlar liseleri bireysel ses eğitimi dersi sadece 12. sınıfta ve 1 saat bize yani (BSE öğretmenlerine) gelinceye kadar öğrenciler zaten seslerini yanlış kullanmış ve zorlamış olabiliyorlar. Bu konudaki sıkıntı bence BSE dersi en azından her sene birer saat olacak şekilde düzenlenirse biraz olsun çözüme kavuşabilir. GSL dışındaki diğer okullarda ve halk arasında da durum pek farklı değil. O dönemde çocukluktan gençliğe adım atmaya çalışan bireye çoğu zaman dalga konusu olarak bakılıyor. Erkek öğrenciler bu durumu çok daha sıkıntılı bir şekilde yaşıyorlar. Bu durum hakkında ailenin de bilinçlendirilmesi gereklidir.” (BSEÖ2,18).

“En büyük sıkıntı özellikle erkek çocuklarındaki belirgin değişimdir. Kişide utangaçlık ve başarısızlık duygusu uyandırıyor. Öğrenciler seslerini kontrol edememekte, öğretilmek istenen şarkılarda partisonları okumakta zorlanıyorlar, verimli sesi yakalamakta zorlanıyoruz. Özellikle erkek çocuklarda ton tutamama, kızlarda fısıltılı bir ses yapısı, yine koro derslerinde entonasyonu düzgün bir şekilde sağlayamama, kız ve erkek seslerinde ses bölgelerini bulamama ve ses bölgeleri arasında geçiş yapamama çok daha fazla ses sorunu yaşamaktayız.” (BSEÖ3,9,22,12,14,25,15,29).

Tablo 6. “Mutasyon Döneminde Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileriniz Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Öneri Sırası	Öneri(Ö)	(f)	%
Ö1	Sesleri zorlamadan egzersizler yapılmalı	14	16
Ö2	Ses sağlığının korunması, yöntemleri ve önemi anlatılmalı	12	14
Ö3	Öğrenciler mutasyon dönemi hakkında bilgilendirilmeli	9	10
Ö4	Ses registerine uygun eserler çalışılmalı	8	9
Ö5	Daha erken ses eğitimine başlanmalı	7	8
Ö6	Mutasyon dönemi hakkında broşür dağıtılmalı ve aileler bilgilendirilmeli	6	7
Ö7	Diyafram nefesinin tam anlamıyla öğretilmesi	6	7
Ö8	Eser seçiminin önemi	4	5
Ö9	Derse başlamadan önce kültür-fizik hareketlerinin yapılması	4	5
Ö10	Ses alanı darlığı ve yetersizliğinin anlatılması	4	5
Ö11	Yüksek sesle şarkı söylememesi ve konuşmaması gerektiği	4	5
Ö12	Müziksel işitme okuma ve yazma dersi ile koro derslerine giren öğretmenlerin mutasyon dönemi hakkında daha fazla eğitim almaları gerektiği	4	5
Ö13	Gerekli görülürse doktor kontrolünün yapılması	3	4

Tablo 6 incelendiğinde, mutasyon döneminde karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri hakkında öğretmenlerin büyük bir bölümü (% 16) ile “sesleri zorlamadan egzersizler yapılmalı” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bazı öğretmenlerin soruya yönelik görüşleri şöyledir:

“Mutasyon dönemindeki bireye ses eğitimi uzman kişilerce belirlenmeli ve eser seçimi ses aralığı çerçevesinde yapılmalı. Seslerini koro, işitme gibi derslerde seslerini nasıl koruyacakları ve kullanacakları öğretmeli ve bu dersin öğretmenlerine de çocukların düzeylerine uygun çalıştırmaları konusunda bir eğitim verilmeli ayrıca ses hastalıkları varsa tedavi yoluna gidilmelidir” (BSEÖ3,10,17,14,11)18,6,5,8).

Tablo 7. “Mutasyon Döneminde Sesini (hiç) Kontrol Edemeyen Kaç Öğrenciniz Var?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Sesini (hiç) Kullanamayan Öğrenciler	(f)	%	Sesini (hiç) Kullanamayan Öğrenciler	(f)	%
Denizli	18	24	Van	2	3
Kayseri	7	9	Kastamonu	2	3
Bolu	6	8	Kütahya	1	1
Karabük	5	6	Aksaray	1	1
Sivas	5	6	Samsun	1	1
Erzincan	4	5	Adıyaman	1	1
Eskişehir	3	4	Malatya	0	0
Konya	3	4	Erzurum	0	0
Ankara	2	3	Niğde	0	0
Kırıkkale	2	3	Gaziantep	0	0
Antalya	2	3	Adana	0	0
Balıkesir	2	3	Urfa	0	0
Kars	2	3	İzmir	2	3
İstanbul	2	3	Osmaniye	2	3
Toplam		f= 75			%= 100

Tablo 7 incelendiğinde, mutasyon döneminde sesini (hiç) kontrol edemeyen öğrencilerden en fazla 18 öğrencinin (% 24) ile sesini kontrol edemediği görülürken sesini hiç kontrol edemeyen öğrencilerinin olmadığını belirten

öğretmenler ise "An itibariyle yok", "Yok", "12.sınıf ders aşaması olduğundan bu dönem atlatılmış oluyor", "Hiç kontrol edemeyen yok fakat zorlanan öğrencilerim var", "Hiç kontrol edemeyen yok, ancak kontrol kaybı ya da güçlüğü yaşayan öğrencim var" şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 8. "Mutasyon Döneminde Sesini Kontrol Edemeyen Öğrenciler İçin Hangi Çalışmaları Yapıyorsunuz?" Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tespit Edilen Çalışma Sırası	Çalışmalar(Ç)	(f)	%
Ç1	Ses aralığına uygun egzersiz çalışması uygulanmalı	10	19
Ç2	Diyafram ve soluk çalışmaları yapılmalı	9	17
Ç3	Ses sağlığının önemi anlatılmalı	7	13
Ç4	Ses aralığına uygun eser seçimi yapılmalı	6	11
Ç5	Rezonans çalışması yapılmalı	5	9
Ç6	Basit eserlerle başlanmalı	5	9
Ç7	Ses aralıkları doğru belirlenmeli	4	7
Ç8	Uyun register geçişi çalışması yapılmalı	3	6
Ç9	"U" vokali ile egzersiz çalışılmalı	3	6
Ç10	Diksiyon çalışmalarına ağırlık verilmeli	2	3
Toplam		54	100

Tablo 8 incelendiğinde; mutasyon döneminde sesini kontrol edemeyen öğrencilere uygulanan çalışmalarda 10 öğretmenin (% 19) ile; "ses aralığına uygun egzersiz çalışması uygulanmalı" (%17) ile "diyafram ve soluk çalışmalarının" önemli olduğu şeklinde görüş bildirirken bazı öğretmenlerin soruya yönelik görüşleri şöyledir:

"BSE dersi öğretim sürecimiz de önceliğimiz, öğrencilerimize özellikle ses gelişim dönemlerinde doğru, doğal ve uygun ses perdelerinde registre geçişleri gerçekleştirmek ve onların tüm yaşantıları boyunca seslerini olabildiğince geniş alanda kullanma becerisi kazandırmaktır. Mutasyon döneminde sesini kontrol edemeyen öğrenciler için ses egzersizleri arttırabilir ve bu sayede ses terapisi yapılarak bu dönem daha rahat atlatılabilir" (BSEÖ11,20,9,23,12).

“Ses aralıklarını belirlemeye çalışıyorum. Bildiği eserden yola çıkıyorum. Önce çok basit parçalarla başlıyorum. Biraz sabır gerekiyor. Öğrenciyi de bıktırmamak lazım, müziği ve sesiyle müzik yapmayı sevdirmek gerekiyor. Olumlu dönütler önemli (yapabiliyorsun, aferin vb.) diyebiliriz. Özellikle concone “ses etüt” kitabından etütler” (BSEÖ2,14).

“Özellikle erkeklerde sorun çok fazla. Seslerini tizlerde zorlamadan ve pesler de daha da fazla kalınlaşmasını önlemek adına vokal egzersizler yapmıyorum. Kapalı ağız egzersizlerini bu durumlarda daha çok kullanıyorum. ‘U’ egzersizlerini ve kapalı ağız çalıştırıyorum. Sesini yormayan çalışmalar yapıyorum. Doğru solunumla da bu sorunları azalttığımda görmekteyim. Bir de öğrencilerimden boğazlarını asla temizlememelerini istiyorum. Belki size tuhaf gelebilir ama bir şan hocamızın öğrettiği uygulamayı öğrencilerime de öğrettim. Çok özür dileyerek; atların kişnemeleri gibi yapmalarını öneriyorum, buna gülseler de her defasında seslerinin bozulacağı akıllarına geliyor ve bu olayı gerçekten yapıyorlar” (BSEÖ21, 4,10,3,1).

Tablo 9. “BSE Dersinde Eserlerin Farklı Tonlarına İhtiyaç Duyuyor Musunuz?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

İhtiyaç Duyma	Açıklama	(f)	%
Evet	İnternette bulunuyorum. Transpozmesini kendim yapıyorum.	27	90
Hayır	En uygun tonu buluyorum.	3	10
Toplam		30	100

Tablo 9 incelendiğinde, BSE derslerinde farklı tonlara ihtiyaç duyuyor musunuz?” sorusuna %90 oranında “evet”, % 10 oranında “hayır” demişlerdir. Öğretmenler “internetten buluyorum”, “Transpozmesini kendim yapıyorum”, “En uygun tonu buluyorum” şeklinde görüş bildirmişlerdir. BSE derslerinde eserlerin farklı tonlarına % 90 oranında ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

“Devletin verdiği kitabı yetersiz buluyorum, bu yüzden kendi repertuarımı kullanıyorum. Kullandığım eserlerin tonlarında bazen oynama yapma gereği duyuyorum, çocukların rahat söyleyebilmeleri için ayrıca eserlerin transpozelerinin de bulunduğu bir kitap olursa eser okutacak öğretmenler kolay bir şekilde eseri öğretebilecektir. Ayrıca yıllardır tüm güzel sanatlarda aynı eserler okutuluyor (BSEÖ26,12,1,8,2,6,14,11,).

Tablo 10. BSE Dersinde Eserlerin Farklı Tonlarını Nasıl Elde Ediyorsunuz? Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş Sırası	Görüş (G)	(f)	%
G1	Farklı kaynaklara ihtiyaç duyuyorum	17	39
G2	Bilgisayar programında” transpoze” yapıyorum	9	20
G3	BSE kitabını eser açısından yetersiz buluyorum	8	18
G4	İnternette farklı tonlarını buluyorum	5	11
G5	Elimdeki kaynaklar yeterli geliyor	3	7
G6	Türkçe eserlerin farklı tonlarına ihtiyaç duyuyorum	2	5
Toplam		44	100

Tablo 10 incelendiğinde, farklı kaynaklara ihtiyaç olması durumunda 17 öğretmen (% 39) ile “farklı kaynaklara ihtiyaç duyuyorum” 2 öğretmen (% 5) ile; “Türkçe eserlerin farklı tonlarına ihtiyaç duyuyorum” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

3.2. Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Eser Seçiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözümleri Nelerdir? Alt Problemine İlişkin Bulgular

Tablo 11. ile “Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Sadece Son Sınıfta Olması Yeterli midir?” Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Yeterlilik Durumu	Açıklama	(f)	%
HAYIR	Ders saati yetersiz ilk yıldan başlatılmalı	29	97
EVET	Ders saati yeterli	1	3
Toplam		30	100

Tablo 11 incelendiğinde; bireysel ses eğitimi dersinin sadece son sınıfta olmasının ve ders saatlerinin yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır, (% 97) “hayır” “ders saati yetersiz, alt sınıflardan başlatılmalı” şeklinde ifade ederken, (% 3) ile “evet”, “ders saati yeterli” şeklinde görüş bildirmiştir. Bazı öğretmenlerin soruya yönelik görüşleri şöyledir:

“Kesinlikle yetersiz. Öğrenciler mutasyon dönemi içerisinde oldukları için seslerini henüz kontrol edememektedirler. Ayrıca GSL’ de 9.sınıfta MİOY,10. Sınıfta ise KORO dersi başlamaktadır. Bu derslerde bazı öğretmenler kendilerinin lisansta öğrendiği eserleri henüz mutasyon sürecindeki ses problemi olan öğrencilere öğretmektedirler. Öğrenciler ise; seviyelerinin ve ses sınırlarının üzerindeki bu eserleri okumakta zorlanmaktadırlar ve BSE dersi son sınıfta olduğu için teknik eksiklikler sebebiyle (seslerini soluk destekli kullanamadıkları için, doğru fonasyon, sesini koruma vb.)seslerine zarar verebilirler. 9.sınıftan itibaren çalışmalara başlanmalıdır” (BSEÖ26,17,14, ,4).

“Hayır, yeterli değildir. Ses eğitiminin sadece 12. Sınıfta ve haftada 1 ders saati olması ve aynı anda 2 ve daha fazla öğrenci ile ders yapmamız da göz önünde bulundurulursa kesinlikle yetersizdir. Tabii ki yetersiz koro dersi 10. sınıfta başlıyor çocuklar henüz sesini kullanmayı öğrenmeden birlikte söylemeye çalışıyorlar bu yüzden koronun yanında BSE derslerinde başlaması daha doğru diye düşünüyorum” (BSEÖ27,12,19).

“HAYIR. 10.sınıfta başlamalı, 11.sınıfta egzersizler ve repertuar kazandırılmalı ve 12. Sınıfta yorumlama ve müzikalite öğrenciye verilmeli, 12. Sınıf öğrencisi maalesef Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) için kendini derse vermemekte ve dönemin 3/1’ni raporla geçirmektedir. Bence bu bir sorundur. BSE dersinin 9. Sınıftan başlaması gerektiğine inanıyorum. Nasıl ki bir enstrümana 9.sınıftan başlanıyorsa bu derse de aynı önem verilmeli diye düşünüyorum daha yararlı olması açısından” (BSEÖ3,13,5).

Araştırmanın üçüncü bölümü ise; “öğretilen ortak eserlerin tespitine” yönelik olup 25 sorudan oluşturulmuştur. Aşağıda anket analiz sonuçları “yüzde ve frekans değerleri” öğretmen görüşlerine göre tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 12 incelendiğinde, BSE ders kitabındaki etütler (kitapta sadece 1 etüt bulunmaktadır), 14 öğretmen öğrencinin sesine uygun bazı eserler “ (% 35) ile “Panofca-Vokal ABC” olduğu, (% 20) Conccone, (% 20) Vaccaj ve diğer 4 öğretmenin “E.TUĞCULAR, piyano eşlikli halk türküleri “ kitabından “kolay ve anlaşılır olması sebebiyle”, (% 2) ile farklı kaynaklardan kendilerince uygun gördükleri etüt niteliği bulunan eserleri, etüt olarak derste çalıştırdıkları görülmüştür.

Tablo 12. “Çalıştırdığınız Ses Etütleri Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Ses Etütleri	Açıklama	(f)	%
Panofca-VokalABC (H.PANOFCA)	BSE kitabındaki etütler, öğrencinin sesine uygun birkaçı	14	35
Concone (G.CONCONE)	Seslerine (ses sınırı) uygun olanlar	8	20
Vaccaj (N.VACCAJ)	Seslerine (ses sınırı) ve seviyesine uygun olanlar, öğrencinin sesine uygun birkaçı	8	20
Piyano Eşlikli Halk Türküleri (S.EGÜZ)	Kolay ve anlaşılır olması nedeniyle	4	10
Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm (G.ŞİMŞEK)	Ses etüdü olarak çalıştırmakta	2	5
Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler E.TUĞCULAR	Ses etüdü olarak seviyesine göre çalıştırmakta	1	2
Koro Eğitimi Kitabı (S.ÇEVİK)	Ses etüdü olarak çalıştırmakta	1	2
Türkü Düzenlemeleri (M.ÖZDEMİR)	Ses etüdü olarak çalıştırmakta	1	2
Legato ve Staccato	Etüt olarak çalıştırmakta	1	2
Toplam		40	100

Tablo 13. “Ses Etütleri Olarak En Çok Tercih Ettiğiniz Eserleri Seçme Nedeniniz Nedir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Sıra	Eserleri Seçme Nedenleri	(f)	%
1	Sesini nefes destekli ve kontrollü verme	14	15
2	Eseri doğru seslendirme(nota, sus değerlerine dikkat)	12	13
3	Etütleri seslendirirken rahat olmaları	10	11
4	Teknik ve müzikal bütünlüğe dikkat edebilme	9	10
5	Öğrenci seviyesine uygunluğu	8	9
6	Öğrencilerin severek söylemesi	8	9
7	Uygun ve doğru register geçişi yapabilme	8	9
8	Öğrencinin ses yapısına uygunluğu	7	8
9	Entonasyon, artikülasyon uygun söyleme	6	7
10	Eserlerde ton çeşitliliğinin olması	5	5
11	Nefes kontrolü ve legato tekniğini kavratmak	4	4
Toplam		91	100

Tablo 13 incelendiğinde, ses etütlerinde 9 farklı kaynak tercih etmektedirler. 14 öğretmenin bu ses etütlerini tercih etme nedenleri (% 15) ile “Sesini nefes destekli ve kontrollü verme”, 12 öğretmenin (% 13) ile “eseri doğru seslendirme” şeklinde olduğu görülmüştür.

Tablo 14. “Ses Etütlerini Hangi Ses Gruplarına, Hangi Düzeyde Öğretmektesiniz?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Grup	Ses Grupları	Düzey	(f)	%
G1	Soprano	Orta-Kolay	18	26
G2	Mezzosoprano	Orta	10	14
G3	Alto	Orta-Kolay	9	13
G4	Tenor	Orta	15	22
G5	Bariton	Orta	10	15
G6	Bas	Orta-Kolay	7	10
Toplam			69	100

Tablo 14 incelendiğinde, öğretmenlerin ses etütlerini en fazla “soprano” ses grubuna (% 26) “orta ve kolay düzeyde” öğrettikleri ve (% 10) ile en az ses etüdünü “orta ve kolay” düzeyde “bas” ses grubuna öğrettikleri görülmektedir. Diğer ses gruplarının orantısal dağılımları da tablo 14’te ayrıntılı olarak görülmektedir.

3.3. Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Öğretilen Eserler Nelerdir? Alt Problemine İlişkin Bulgular

Tablo 15 incelendiğinde, öğretmenlerin en fazla çalıştırdığı okul şarkısı “Ömürde Çiçek Gibi” (% 27) ile en az öğrettikleri eserler ise (% 16) ile “Güzel Anadolu ve Yurdumun Renkleri” şarkıları olmuştur. Diğer eserlerin oranları ve okullarda kullanılma durumları tablo 15’te görülmektedir.

Tablo 15. “Çalıştırdığınız Okul Şarkıları Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Okul Şarkısı	Besteci	Okullar (GSL)	(f)	%
Ömürde Çiçek Gibi	S.EGÜZ	Bolu, Niğde, Denizli, Van, Adıyaman, İzmir Balıkesir, Gaziantep Kayseri, Adana, Kütahya, İstanbul, Eskişehir, Samsun Malatya, Osmaniye, Kırıkkale	17	27
Ninni	Z.AYDINTAN	Bolu, Kırıkkale, Gaziantep, Denizli, Kayseri, Adana, İstanbul, Eskişehir, Malatya, İzmir, Osmaniye, Van Niğde Samsun	14	27
Bu Ülke	İ.BEKSAÇ	Bolu, Van, Denizli, Adana, Balıkesir, Osmaniye Kayseri, Urfa, İzmir, Kars, Niğde, Kırıkkale	12	19
Güzel Anadolu	S.EGÜZ	Denizli, Adıyaman, Kütahya, Balıkesir, Ankara, Gaziantep, Osmaniye, Kırıkkale, Van Karabük	10	16
Yurdumun Renkleri	L. ÇOKER	Bolu, Denizli, Osmaniye, Balıkesir, Kars, Urfa, İzmir Kayseri, Kütahya, Kırıkkale	10	16
Toplam			63	100

Tablo 16. “Okul Şarkıları Olarak En Çok Tercih Ettiğiniz Eserleri Seçme Nedeniniz Nedir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Sıra	Okul Şarkılarını Seçme Nedenleri	(f)	%
1	Ses sınırlarına uygunluğu	8	15
2	Tekniğin daha kolay öğretilmesi	7	13
3	Kolay öğrenilmesi ve melodik olması	6	10
4	Eşliğinin olması	5	9
5	Seviyelerine uygunluğu	5	9
6	Ton çeşitliliği olması	4	8
7	Severek söylemeleri	4	8
8	Diksiyon ve artikülasyonda kolaylık sağlaması	4	8
9	Yetenek sınavlarında seslendirmeye uygunluğu	3	6
10	Ses rengine uygunluğu	3	6
11	Prozodiyi uygulamaya elverişli olması	2	4
12	Yaş düzeylerine uygunluğu	2	4
Toplam		53	100

Tablo 16 incelendiğinde, öğretmenlerin okul şarkılarını seçme nedenlerini (% 15) “ses sınırlarına uygunluğu”, (% 13) “teknikğin daha kolay öğretilmesi” ile ifade edilirken (% 10) ile “kolay öğrenilmesi ve melodik olması” şeklinde açıklamışlardır.

Tablo 17. “Okul Şarkılarını Hangi Ses Gruplarına, Hangi Düzeyde Öğretmektesiniz?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Grup	Ses Grupları	Düzyey	(f)	%
G1	Soprano	Kolay-Orta	15	26
G2	Alto	Orta	13	23
G3	Tenor	Kolay-Orta	15	26
G4	Bas	Kolay-Orta	14	25
Toplam			57	100

Tablo 17 incelendiğinde, öğretmenlerin okul şarkılarını en fazla soprano ses grubuna (% 26) ile “kolay ve orta düzeyde”, tenor ses grubuna (% 26) ile “kolay ve orta düzeyde”, (% 25) bas ses grubuna “kolay ve orta düzeyde” öğretirken (%23) ile en az ses etüdünü orta düzeyde alto ses grubuna öğrettikleri görülmektedir.

Tablo 18 incelendiğinde, öğretmenlerin en fazla öğrettiği halk türküsü “Çarşıya Vardım” (% 10) ile en az öğrettikleri (% 4) ile “Menevşe” adlı halk türküsü olmuştur. Diğer halk türkülerinin oranları ve okullarda kullanılma durumları tablo 18’de gösterilmektedir.

Tablo 18. “Öğrettiğiniz Halk Türküleri Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Halk Türküleri	Besteci	Okullar (GSL)	(f)	%
Çarşıya Vardım	S. EGÜZ	Niğde, Bolu, Van, Adıyaman, Kars, Kayseri, Kütahya, Eskişehir, Adana, Osmaniye, Malatya, Konya, İstanbul, Kastamonu, İzmir, Samsun, Kırıkkale, Urfa, Karabük, Aksaray, Balıkesir, Urfa, Erzincan, Erzurum, Ankara, Gaziantep, Adana, Sivas	28	10
Efem	S. EGÜZ	Kayseri, Kütahya, İstanbul, Eskişehir, Urfa, Malatya, İzmir, Samsun, Osmaniye, Sivas, Kırıkkale, Adıyaman, Kars, Erzurum, Balıkesir, Kütahya, İstanbul, Bolu	18	7
Ninni	S. EGÜZ	Van, Niğde, Adıyaman, Gaziantep, Adana, Kütahya, İstanbul, Eskişehir, Malatya, İzmir, Samsun, Kastamonu, Balıkesir, Sivas, Kütahya, İstanbul	16	5
Yörük Ali	S. EGÜZ	Bolu, Kars, Kayseri, Kütahya, İzmir, Osmaniye, Samsun, Kastamonu, Urfa, Karabük, Balıkesir, Adıyaman, Erzurum, Eskişehir, Sivas, Malatya	16	5
Yârim Gitti	S. EGÜZ	Kayseri, İzmir, Malatya, Samsun, Niğde, Bolu, Kütahya, Eskişehir, Balıkesir, Samsun, Adıyaman, Gaziantep, Adana, İstanbul, Sivas	15	5
Gemiler Giresune	E.TUĞCULAR	Kayseri, İzmir, Malatya, Samsun, Niğde, Bolu, Kütahya, Eskişehir, Karabük, Antalya, Erzincan, Balıkesir, Samsun, Aksaray	14	5
Yurda Veda	S. EGÜZ	Kastamonu, Gaziantep, Adana, Kütahya, İstanbul, Konya, Osmaniye, Sivas, Adıyaman, Balıkesir, Kütahya, İstanbul	12	4
Çoban	S. EGÜZ	Van, Adıyaman, Ankara, Kütahya, Eskişehir, Malatya, İzmir, Samsun, Balıkesir, Samsun, Sivas	11	4
Yenice Yolları	S. EGÜZ	Van, Malatya, Samsun, Kırıkkale, Kütahya, Sivas, İstanbul, Balıkesir, Samsun, Adıyaman, Antalya	11	4
Aman Avcı	S. EGÜZ	Kayseri, Niğde, Adana, Eskişehir, Sivas, Malatya, Samsun, Van, Adıyaman, Antalya, Gaziantep	11	4

Altın Bişşik	M. SARI	Bolu, Kars, Kayseri, Kütahya, İzmir, Osmaniye, Samsun, Kastamonu, Urfa, Balıkesir	10	4
Halay	S. EGÜZ	Kütahya, Eskişehir, Sivas, Malatya, Samsun, Kastamonu, Kırıkkale, Konya, Balıkesir,	10	4
Dağlar	S. EGÜZ	Van, Niğde, Adıyaman, Samsun, Balıkesir, Sivas, Gaziantep, Adana, Kütahya, İstanbul	10	4
Bir Ateş Ver	S. EGÜZ	Adana, Kütahya, İzmir, Balıkesir, Samsun, Van, Adıyaman, Antalya, Gaziantep, Sivas	10	4
Bebek	M.SUN	Bolu, Van, Kütahya, Samsun, Kütahya, İstanbul, Urfa, İzmir, Balıkesir	9	3
Kütahya'nın Pınarları	E.TUĞCULAR	Kayseri, Niğde, Bolu, İzmir, Karabük, Samsun, Aksaray, Antalya, Erzincan	9	3
Karadır Kaşların	E.TUĞCULAR	İzmir, Malatya, Van, Sivas, Karabük, Aksaray, Adıyaman, Eskişehir, Erzincan	9	3
Sabahın Seherinde	E.TUĞCULAR	Eskişehir, Malatya, İzmir, Samsun, Aksaray, Antalya, Karabük, Ankara, Erzincan	9	3
Osmanım	E.TUĞCULAR	Eskişehir, Samsun, Aksaray, Adıyaman, Karabük, Erzincan, Gaziantep, Adana, Kütahya	9	3
Beyaz Giyme	E.TUĞCULAR	Eskişehir, İzmir, Samsun, Karabük, Bolu, Adıyaman, Antalya, Erzincan	8	3
Çökertme	E.TUĞCULAR	Eskişehir, Malatya, Samsun, Aksaray, Antalya, Karabük, Ankara, Erzincan	8	3
Kahve Koydum Fincana	E.TUĞCULAR	Malatya, Eskişehir, Samsun, Aksaray, Karabük, Adıyaman, Ankara, Erzincan	8	3
Deniz Üstü Köpürür	E.TUĞCULAR	İzmir, Niğde, Kütahya, Karabük, Aksaray, Adıyaman, Erzincan	7	2
Karahisar Kalesi	E.TUĞCULAR	Eskişehir, Samsun, Aksaray, Antalya, Karabük, Ankara, Erzincan	7	2
Çatal Çama Kurşun Attım	K. KARKIN	Kütahya, Adıyaman, Malatya, Van	4	1
Beri Bak	K.KARKIN	Niğde, Adıyaman, Malatya, Kütahya,	4	1
Menevşe	N. KODALLI	Eskişehir, Samsun, Kütahya, Ankara	4	1

Tablo 19. “Halk Türküleri Olarak En Çok Tercih Ettiğiniz Eserleri Seçme Nedeniniz Nedir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Sıra	Halk Türkülerini Seçme Nedenleri	(f)	%
1	Öğrencilerin severek söylemeleri	8	19
2	Yetenek sınavlarına uygunluğu	6	14
3	Ses sınırlarının uygunluğu	5	11
4	Zengin repertuvara sahip olması	4	9
5	GSL’ de öğretilecek eser sayısının azlığı	4	9
6	Ses özelliklerine uygunluğu	4	9
7	Ses rengine uygunluğu	3	7
8	Tekniğin kolay uygulanabilmesi	3	7
9	Melodik yapısı ve eşliğinin olması	3	7
10	Ezgilerinin uygunluğu	2	4
11	Hikâyelerinin olması	2	4
Toplam		44	100

Tablo 19 incelendiğinde, öğretmenlerin halk türkülerini tercih etme nedenlerini (% 19) ile “öğrencilerin severek söylemeleri”, (% 14) “yetenek sınavlarına uygunluğu” ile ifade edilirken (% 2) ile “hikâyelerinin olması” şeklinde açıklamışlardır.

Tablo 20. “Halk Türkülerini Hangi Ses Gruplarına, Hangi Düzeyde Öğretmektesiniz?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Grup	Ses Grupları	Düzyey	(f)	%
G1	Soprano	Kolay-Orta	26	29
G2	Alto	Kolay-Orta	25	27
G3	Tenor	Kolay-Orta	22	24
G4	Bas	Kolay-Orta	18	20
Toplam			91	100

Tablo 20 incelendiğinde, öğretmenlerin halk türkülerini en fazla soprano ses grubuna (% 29) ile “kolay ve orta düzeyde” ve alto ses grubuna (% 27) ile “kolay ve orta düzeyde” öğretirken, (% 24) düzeyde tenor ses grubuna ve bas ses

grubuna ise (% 20) ile “kolay ve orta düzeyde” öğrettikleri görülürken, mezzosoprano ve bariton ses gruplarına öğretmedikleri görülmüştür.

Tablo 21. “Öğrettiğiniz Marşlar Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Marşlar	Besteci	Okullar (GSL)	(f)	%
İstiklal Marşı	O. Z. ÜNGÖR	Niğde, Bolu, Denizli, Konya, Adıyaman, Antep, Kars, Kayseri, İstanbul, Adana, Eskişehir, Urfa, Sivas, İzmir, Osmaniye, Malatya, Samsun, Kastamonu, Kırıkkale Van	21	21
Gençlik Marşı	C. AKIN	Bolu, Erzurum, Kars, Antalya, Kastamonu Adana, Karabük, Antep, Samsun Kayseri, Konya, Kütahya, İstanbul Eskişehir, Urfa, İzmir, Osmaniye, Malatya, Samsun, Kırıkkale	21	21
Cumhuriyet Marşı (10. Yıl Marşı)	C. R. REY	Niğde, Eskişehir, Bolu, Aksaray, İzmir Kars, Adıyaman, Erzurum, Antep, Urfa, Konya, İstanbul, Eskişehir, Osmaniye, Malatya, Samsun, Kastamonu	17	17
Atam	Z. AYDINTAN	Niğde, Kayseri, Kars, Urfa Adıyaman, İstanbul, Malatya, İzmir, Samsun, Kütahya, Kastamonu,	11	11
İzindeyiz	F. CANSEL EN	Niğde, Antalya, Konya Adana, İstanbul, Malatya, Kastamonu Kırıkkale, Urfa,	9	9
50. Yıl Marşı	N. K. AKSES	Adıyaman, Antalya, Adana, Eskişehir, Urfa, Malatya, İzmir, Kastamonu	8	9
Gençlik Marşı	S. S. TARCAN	Bolu, Kütahya, İzmir Karabük, Kastamonu, Gaziantep	6	6
Cumhuriyet Marşı	İ. BARAN	Aksaray, Konya, Adana, İzmir Kastamonu	5	4
Toplam			103	100

Tablo 21 incelendiğinde, öğretmenlerin en fazla öğrettikleri marşların başında “İstiklal Marşı” (% 21), en az çalıştırdıkları (% 5) ile “Cumhuriyet Marşı” olduğu görülmüştür. Diğer marşların oranları ve okullarda kullanılma durumları tablo 20’de gösterilmektedir.

Tablo 22. “Marş Olarak En Çok Tercih Ettiğiniz Eserleri Seçme Nedeniniz Nedir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Sıra	Marşları Seçme Nedenleri	(f)	%
S1	Ses sınırlarının uygunluğu	6	20
S2	Ezgisinin kolay algılanması	5	16
S3	Koro derslerinde de söylemeleri	4	13
S4	Öğrencinin istekli söylemesi	3	10
S5	Teknik ve müzikal bütünlük	3	10
S6	GSL marş öğretilmeli	3	10
S7	Milli birlik ve bütünlüğün perçinleşmesi	2	7
S8	Yetenek sınavlarında “Türkçe “sözlü eser istemeleri	2	7
S9	Seviyelerine uygun olması	2	7
Toplam		30	100

Tablo 22 incelendiğinde, öğretmenlerin marşları seçme nedenlerini (% 20) ile “ses sınırlarına uygunluğu”, (% 16) “ezgisinin kolay algılanması” ile ifade edilirken (% 7) ile “seviyelerine uygunluğu” şeklinde açıklamışlardır.

Tablo 23. “Marşları Hangi Ses Gruplarına, Hangi Düzeyde Öğretmektedir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Grup	Ses Grupları	Düzye	(f)	%
G1	Soprano	Kolay-Orta	13	25
G2	Alto	Kolay-Orta	15	29
G3	Tenor	Kolay-Orta	13	25
G4	Bas	Kolay-Orta	11	21
Toplam			52	100

Tablo 23 incelendiğinde, öğretmenlerin marşları en çok alto ses grubuna (% 29) ile “kolay-orta düzeyde”, soprano ve tenor ses grubuna (% 25) ile “kolay-orta düzeyde” öğretirken, (% 21) ile en az bas ses grubuna kolay-orta düzeyde öğrettikleri görülürken, mezzosoprano ve bariton ses gruplarına öğretmedikleri görülmüştür.

Tablo 24. “Öğrettiğiniz Lied’ler Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Lied	Besteci	Okullar (GSL)	(f)	%
Sıncap	L.V. BEETHOVEN	Aksaray, Gaziantep, İzmir,Adıyaman, Adana, Van, Antalya, Karabük, Konya, Ankara, Kayseri, Kütahya, Malatya, Bolu, Samsun, Kastamonu	16	12
Güzel Mayıs	W.A. MOZART	Bolu, Aksaray, Adıyaman, Antalya, Van, Karabük, Ankara, Kayseri, Konya, Adana,Kastamonu, Kütahya, Malatya,Samsun, Sivas,	15	11
Seni Seviyorum	L.V. BEETHOVEN	Bolu, Aksaray, Erzurum Antalya, Ankara, Kayseri, Adana, Sivas, Osmaniye, Malatya, İzmir, Van, Kars, Samsun	14	10
Ninni	F.SCHUBERT	Adıyaman, Konya, Erzurum, Antalya, Karabük, Kayseri, İzmir, Kütahya, İstanbul, Sivas, Osmaniye, Aksaray, Kars,	13	9
Gülmek ve Ağlamak	F.SCHUBERT	Bolu, Aksaray, Van, Adıyaman Erzurum, Antalya, Ankara, Kayseri, Kütahya, Sivas, İzmir, Kastamonu	12	9
Değirmencinin Çiçekleri	F.SCHUBERT	Bolu, Aksaray, Van Antalya, Ankara, Gaziantep, Kütahya, Malatya, Adana İzmir, Samsun	11	8
Ninni	J.BRAHMS	Bolu, Aksaray, Samsun, Van, Adıyaman, Erzurum, Kayseri, Adana, Kütahya, İstanbul,	10	7
Sevgilim Dinle Beni	W.A.MOZART	Bolu, Aksaray, Van, Gaziantep, İzmir, Kütahya, Malatya, Samsun, Adana, Kastamonu	10	7
Ninni	B.FLIES	Bolu, Konya, Van, Aksaray, Adıyaman, Ankara, Samsun, Osmaniye, Malatya,	9	7
Mutluluk Şarkısı	F.SCHUBERT	Bolu, Aksaray, Van, Adıyaman, Antalya, Ankara, Gaziantep	7	4
Uzaktan Selam	C.M.WEBER	Bolu, Aksaray, Van, Ankara, Adıyaman, Karabük, Samsun	7	4
Dere	C.W.GLUCK	Bolu, Aksaray, Van, Kütahya	4	2
Ninni	L.V. BEETHOVEN	Bolu, Aksaray, Kastamonu Van	4	2
Yakarış	J.BRAHMS	Van, Aksaray, Adıyaman	3	2
Genç Kızın Şarkısı	J.BRAHMS	Antalya, İzmir	2	1

Thule'nin Kralı	K.F.ZELTER	Antalya, Samsun	2	1
Sır	F.SCHUBERT	Ankara, Malatya	2	1
Pazar Günü	J.BRAHMS	Ankara, Kastamonu	2	1
Nilüfer Çiçeği	R.SCHUMANN	Ankara, Malatya	2	1
Menekşe	W.A. MOZART	Ankara, Adıyaman	2	1
TOPLAM			136	100

Tablo 24 incelendiğinde, öğretmenlerin en fazla öğrettiği lied'lerden "Sincap" (% 11) ile en az çalıştırdıkları (% 4) ile "Menekşe" eseri olmuştur. Diğer lied'lerin oranları ve okullarda kullanıma durumları tablo 23'te gösterilmektedir.

Tablo 25. "Lied Olarak En Çok Tercih Ettiğiniz Eserleri Seçme Nedeniniz Nedir?" Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Sıra	Lied'leri Seçme Nedenleri	f)	%
S1	Öğrencinin isteyerek söylemesi	6	14
S2	Teknik ve müzikal bütünlük kazandırma	5	11
S3	GSL'de uygulanabilecek eser sayısının azlığı	5	11
S4	Ses aralığının uygunluğu	4	8
S5	Ezgisinin kolay algılanması	4	8
S6	Seviyelerine uygunluğu	4	8
S7	Hedeflenen davranışı kazandırma	4	8
S8	Eser yorumlama becerisi	4	8
S9	Eserlerin bazılarında sesin parlaklığını ortaya çıkartması	3	6
S10	Yetenek sınavlarında" Türkçe "sözlü eser istemeleri	3	6
S11	Dönem hakkında bilgi edinilmesi	2	4
S12	Türkçe sözlü olması	2	4
S13	Seslerini gösterebilmeleri	2	4
Toplam		48	100

Tablo 25 incelendiğinde, öğretmenlerin lied'leri seçme nedenleri (% 14) "öğrencinin isteyerek söylemesi", (% 11) "teknik ve müzikal bütünlük kazandırma" ile ifade edilirken (% 4) ile "seslerini gösterebilmeleri" şeklinde açıklamışlardır.

Tablo 26. “Lied’leri Hangi Ses Gruplarına, Hangi Düzeyde Öğretmektesiniz?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Grup	Ses Grupları	Düzey	(f)	%
G1	Soprano	Kolay-Orta	15	23
G2	Alto	Kolay-Orta	19	29
G3	Tenor	Kolay-Orta	15	23
G4	Bas	Orta	17	25
Toplam			66	100

Tablo 26 incelendiğinde, öğretmenlerin lied’leri en fazla alto ses grubuna (%29) ile “kolay-orta düzeyde”, (%25) ile bas ses grubuna “orta düzeyde”, en az soprano ve tenor ses grubuna (%23) ile “kolay-orta düzeyde” öğrettikleri görülürken, mezzosoprano ve bariton ses gruplarına öğretmedikleri görülmüştür.

Tablo 27. “Öğrettiğiniz Arya Antik’ler Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Arya Antik’ler	Besteci	Okullar (GSL)	(f)	%
O Cessate Di Piagarmi	A.SCARLATTI	Bolu, Adıyaman, Antalya, Karabük, Adana, Kastamonu Gaziantep, Kütahya, Samsun, Eskişehir, Ankara, İzmir	12	16
Sebben, Crudele	A.CALDARA	Bolu, Karabük, İzmir, Ankara, Aksaray, Gaziantep, Kütahya, İstanbul, Eskişehir, Adana, Samsun	11	15
Se Tu M’ami	C.B. PERGOLESİ	Bolu, Antalya, Gaziantep, Adana, Kütahya, Sivas, İstanbul, Eskişehir, İzmir, Samsun	10	14
Se Florindo E Fedele	A.SCARLATTI	Bolu, Ankara, İzmir, Adana, Kütahya, İstanbul, Eskişehir,	7	10
Selve Amiche	A.CALDARA	İstanbul, Sivas, Kastamonu, Eskişehir, Malatya, Samsun İzmir	7	10
CaroMio Ben	G.GIORDANI	Bolu, Aksara, Sivas, İstanbul, Eskişehir, Malatya	6	8
Nina	C.B. PERGOLESİ	Bolu, Adana, İzmir, Sivas, Samsun	5	6

Son Tutta Duolo	A.SCARLATTI	Bolu, Ankara, Adana, Eskişehir, Samsun	5	6
Sento Nel Core	A.SCARLATTI	Gaziantep, Adana, Eskişehir	3	4
Nel Cor Piu Non Mi Sento	G.PAISIELLO	İstanbul, Eskişehir	2	3
Amarilli, Mia Bella	G.CACCINI	İstanbul, Samsun	2	3
Se Tu Della Mia Morte	A.SCARLATTI	Eskişehir, Samsun	2	3
Lasciar D'amarti	F.GASPARINI	Ankara	1	1
Le Violette	A.SCARLATTI	Ankara	1	1
Piacer D'amor	J.P.MARTINI	Bolu	1	1
Toplam			75	100

Tablo 27 incelendiğinde, öğretmenlerin en fazla (% 15) ile öğretilen arya antik'lerden "O CessateDi Piagarmi", en az çalıştırdıkları (% 1) ile "Piacer D'amor" eseri olmuştur. Diğer arya antik oranları ve okullarda kullanılma durumları tablo 29'da gösterilmektedir.

Tablo 28. "Arya Antik Olarak En Çok Tercih Ettiğiniz Eserleri Seçme Nedeniniz Nedir?" Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Sıra	Arya Antik' leri Seçme Nedenleri	(f)	%
S1	Öğrencinin severek söylemesi	8	25
S2	Seviyelerine uygunluğu	6	19
S3	Teknik ve müzikal bütünlük kazandırma	5	16
S4	Eser yorumlama becerisi kazandırma	4	13
S5	Melodik olması	3	9
S6	Ses rengini göstermesi	3	9
S7	Ses sınırlarına uygunluğu	3	9
Toplam		32	100

Tablo 28 incelendiğinde, öğretmenlerin arya antik'leri seçme nedenlerini (% 25) ile "öğrencinin severek söylemesi", (% 19) "seviyelerine uygunluğu" ile ifade edilirken (% 9) oranları ile "melodik olması, ses rengini göstermesi, ses

sınırlarına uygunluğu” şeklinde açıklamışlardır. Diğer arya antik oranları ve kullanılma durumları tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 29. “Arya Antik’leri Hangi Ses Gruplarına, Hangi Düzeyde Öğretmektesiniz?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Grup	Ses Grupları	Düzyey	(f)	%
1	Soprano	Kolay-Orta	11	29
2	Alto	Kolay-Orta	8	21
3	Tenor	Kolay-Orta	12	32
4	Bas	Kolay-Orta	7	18
Toplam			38	100

Tablo 29 incelendiğinde, öğretmenlerin arya antik’leri en fazla (%32) ile tenor ses grubuna “kolay ve orta düzeyde”, (% 29) soprano ses grubuna “kolay ve orta düzeyde”, (% 21) ile alto ses grubuna ve en az bas ses grubuna (% 18) ile “kolay ve orta düzeyde” öğrettikleri görülürken, mezzosoprano ve bariton ses gruplarına öğretmedikleri görülmüştür.

Tablo 30. “Öğrettiğiniz Arya’lar Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Arya’lar	Besteci	Okullar(GSL)	(f)	%
Figaro (Barbarina’nın Aryası)	W.A. MOZART	Antalya, Eskişehir, Malatya, İzmir,	4	22
Figaro (Cherubino’nun Aryası)	W.A. MOZART	Antalya, Ankara, Eskişehir, Malatya,	4	22
Ombra Mai Fu (Opera Serse)	G.F. HANDEL	İstanbul, Eskişehir, Malatya	3	17
Don Juan (Zerlina’nın Aryası)	W.A. MOZART	Bolu, Eskişehir, Malatya,	3	17
Toplam			18	100

Tablo 30 incelendiğinde, arya'lardan en çok öğretilen (% 22) ile “Figaro (Barbarina'nın Aryası)”, “Figaro (Cherubino'nun Aryası)” en az öğretilen (% 17) ile “Ombra Mai Fu (Opera Serse)” ve “Don Juan (Zerlina'nın Aryası)” dir.

Tablo 31. “Arya Olarak En Çok Tercih Ettiğiniz Eserleri Seçme Nedeniniz Nedir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Sıra	Arya'ları Seçme Nedenleri	(f)	%
1	Teknik yenilik kazandırma	6	35
2	Eser yorumlama becerisi kazandırma	4	24
3	Melodik olması	4	24
4	Öğrencinin severek söylemesi	2	12
5	Ezgisinin bilinmesi	1	5
Toplam		17	100

Tablo 31 incelendiğinde, öğretmenlerin arya'ları seçme nedenlerini (% 35) ile “teknik yenilik kazandırma”, (% 24) “eser yorumlama becerisi ve melodik olması” ile ifade edilirken (% 12) ile “öğrencinin severek söylemesi” ve (% 5) “ezginin bilinmesi” şeklinde açıklamışlardır.

Tablo 32. “Arya'ları Hangi Ses Gruplarına, Hangi Düzeyde Öğretmektedirsiniz?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Grup	Ses Grupları	Düzye	(f)	%
G1	Soprano	Kolay-Orta	6	38
G2	Alto	Orta	4	25
G3	Tenor	Kolay	5	31
G4	Bas	Kolay-Orta	1	6
Toplam			16	100

Tablo 32 incelendiğinde, öğretmenlerin arya 'ları en fazla (% 38) ile soprano ses grubuna “kolay ve orta düzeyde”, (% 31) “tenor ses grubuna” kolay düzeyde” (% 25) alto ses grubuna orta düzeyde, en az öğretilen bas ses grubuna ise (% 6) ile

“kolay ve orta düzeyde” öğrettikleri görülürken, mezzosoprano ve bariton ses gruplarına arya öğretmedikleri görülmüştür.

Tablo 33. “Öğrettiğiniz Napoliten’ler Nelerdir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Napoliten	Besteci	Okullar(GSL)	(f)	%
Santa Lucia	ANONİMO	Bolu, Aksaray, Karabük, Ankara, Gaziantep, İstanbul, Eskişehir, Samsun	8	34
Torna A Surrriento	E. De CURTIS	Bolu, Gaziantep, Kütahya, Eskişehir, Malatya,	6	25
O Sole Mio	E. Di CAPUA	Bolu, Aksaray, Ankara, Kütahya, Eskişehir, Malatya	6	25
Mamma	ANONİMO	Ankara, Eskişehir	2	8
Cielito Lindo	C. FERNANDEZ	İstanbul,	2	8
Toplam			24	100

Tablo 33 incelendiğinde, 8 öğretmenin napoliten’lerden (% 34) anonim olan “Santa Lucia”, 6 öğretmenin (% 25) ile “Torna A Surrriento”, O Sole Mio” ve en az (% 8) oranı ile “Mamma ve Cielito Lindo” öğrettiği görülmüştür.

Tablo 34. “Napoliten Olarak En Çok Tercih Ettiğiniz Eserleri Seçme Nedeniniz Nedir?” Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Sıra	Napoliten’leri Seçme Nedenleri	(f)	%
1	Ezgisinin (bilinmesi) uygunluğu	4	22
2	Ses sınırına uygunluğu	4	22
3	Öğrencinin isteyerek söylemesi	3	18
4	Teknik ve müzikal bütünlük kazandırma	3	18
5	Eser yorumlama becerisi kazandırma	2	12
6	GSL’ de uygulanabilir olması	1	6
Toplam		17	100

Tablo 34 incelendiğinde, öğretmenlerin napoliten’leri seçme nedenlerini (% 22) ile “ezgisinin (bilinmesi) uygunluğu”, (% 22) “ses sınırına uygunluğu” ile ifade

edilirken (% 6) ile "GSL' de uygulanabilir olması" şeklinde açıklamışlardır. Diğer napoliten'leri seçme oranları tablo 34'te gösterilmektedir.

Tablo 35. "Napoliten'leri Hangi Ses Gruplarına, Hangi Düzeyde Öğretmektesiniz?" Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Grup	Ses Grupları	Düzyey	(f)	%
G1	Soprano	Kolay	7	29
G2	Alto	Orta	5	21
G3	Tenor	Kolay	9	28
G4	Bas	Kolay-Orta	3	12
Toplam			24	100

Tablo 35 incelendiğinde, öğretmenlerin napoliten'leri en fazla tenor ses grubuna (% 28) ile "kolay düzeyde", (% 29) soprano ses grubuna" kolay düzeyde" (% 21) alto ses grubuna orta düzeyde, en az öğretilen bas ses grubuna ise (% 12) ile "kolay ve orta düzeyde" öğrettikleri görülürken, mezzosoprano ve bariton ses gruplarına öğretmedikleri görülmüştür.

Tablo 36. "Çalıştırdığınız Kanonlar ve Çok Sesli Eserler Nelerdir?" Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Vermiş Olduğu Yanıtlar

Kanonlar ve Çok Sesli Eserler	Besteci	Okullar(GSL)	(f)	%
Caro Mio Ben	G.GIORDANI	Bolu, Erzurum, Kars, Kayseri İstanbul Kars, Malatya, İzmir, Niğde, Eskişehir Adıyaman,	11	31
Türkü (İki Sesli Kanon)	M.SARISÖZEN	Kars, Erzurum, Ankara, Kayseri, Samsun, Malatya, Adıyaman, Niğde, Eskişehir	9	26
Kâtip (Üç Sesli Eser)	E. ZUCKMAYER	Erzurum, Kayseri, Kars, İzmir, Samsun, Niğde, Adıyaman, Eskişehir	8	23
Kahraman Erler (İki Sesli Eser)	G.BIZET	Erzurum, Kayseri, İzmir, İstanbul, Kars, Malatya, Eskişehir	7	20
Toplam			35	100

Tablo 36 incelendiğinde, 11 öğretmenin en çok öğrettiği çok sesli eser (% 31) ile, “Caro mio Ben”, (% 26) “Türkü (iki sesli kanon)”, öğretilirken, (% 23) “Kâtip (üç sesli eser)”, (% 20) ile “Kahraman Emler (iki sesli kanon)” olduğu görülmüştür.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada güzel sanatlar lisesi 12.sınıf müzik bölümü öğrencilerinin bireysel ses eğitimi dersinde öğretilen eserlerin antolojisi öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Bireysel Ses Eğitimi öğretmenlerinin verdiği cevaplar doğrultusunda güzel sanatlar liseleri müzik bölümünde bireysel ses eğitimi dersinde öğretilmek üzere seçilen eserlerin neler olduğu ortaya çıkmıştır. Bireysel ses eğitimi dersinde ses etütleri olarak öğretilen “BSE kitabında; Panofca–Vokal ABC, Concone ve Vaccaj, diğer kaynaklar ise Piyano Eşlikli Halk Türküleri, Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm, Koro Eğitimi Kitabı, Türkü Düzenlemeleri ayrıca Okul Şarkıları, Marşlar, Lied’ler, Arya Antik’ler, Arya’lar, Napoliten’ler, Kanon ve Çok Sesli eserlerin öğretildiği BSE kitabı dışındaki kaynaklardan yararlanıldığı görülmüştür.

Bireysel Ses Eğitimi öğretmenlerinin verdiği cevaplar doğrultusunda güzel sanatlar liseleri müzik bölümünde bireysel ses eğitimi dersinde öğretilmek üzere seçilen ortak eserlerin olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin bireysel ses eğitimi dersinde öğretilmek üzere seçilen eserleri en çok tercih etme nedenlerine genel olarak bakıldığında öğrencilerin sesini soluk destekli ve kontrollü kullanması, eserlerin ses sınırlarına uygunluğu, eserleri severek söylemeleri, teknik kazandırma ve ezgilerin uygunluğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Bireysel Ses Eğitimi öğretmenlerinin verdiği cevaplar doğrultusunda öğretilen eserlerin soprano, mezzosoprano, alto, tenor, bariton, bas ses gruplarına

öğretmenlerin, uygun ses aralığında olan seslerini yormayacak şekilde eser verdikleri ve genellikle kolay ve orta düzeyde öğrettikleri görülmüştür.

Bireysel Ses Eğitimi dersinde karşılaşılan sorunların başında eserlerin farklı tonlarına ihtiyaç duyulmasıdır. Eserlerin transpozelerinin de bulunduğu bir kaynak olması halinde öğretmenler kolaylıkla eseri öğretebilecek, aksi halde birçok öğretmen transpozenin uğraştırıcı olduğu düşüncesi ile yaklaştığında, öğrencilerin ses sağlığının tehlikeye gireceği düşünülmektedir. Bu sebepten dolayı öğrencilerin ses aralığına uygun bir repertuvara sahip olma konusunda hem fikir oldukları çıkan sonuçlar arasındadır.

Bireysel Ses Eğitimi dersinde karşılaşılan diğer bir sorun bireysel ses eğitimi ders kitaplarındaki eserlerin yetersiz olduğudur.

12.sınıfta görülen BSE dersinden önce 9. sınıftan itibaren MİOY, 10. sınıftan itibaren ise koro dersleri başlamaktadır. Koro dersinde eğitici ne kadar uygulama yaptırılırsa yaptırılırsın genel çalışıldığı için bireysel hatalar büyük bir oranda fark edilemez. Koro dersinde ses grupları oluşturularak çok sesli eserler de söylenilmektedir. Sesini kullanma bilinci yerleşmemiş, sesle ilgili hiçbir çalışma yapmamış olan öğrencilerin bu derslerde çok dikkatli çalıştırılmaları ve doğru ses gruplarında olmaları gerekmektedir. BSE dersini ilk kez gören öğrenciler için örneğin; iki öğrencinin aynı anda ders yapmalarının yararı olacağı düşünülürken öğrencilerin birbirlerini dinlerken farklı yorumlayıp yanlış yapmalarına sebep olabilirler. Bu nedenle BSE dersinin, mutasyon dönemi öğrencilerinin seslerini aktif olarak kullandıkları (koro, mioy vb.) derslerle birlikte başlatılması ve ders saat sayısının arttırılması kesinlikle gereklidir sonucuna varılmıştır.

Ders saat sayısının yeterli olmaması dersin içinde öğrencilere öğretilecek konuların, “iç ve dış yumuşama egzersizleri, ses eğitimi, doğru soluk, doğru

fonasyon, artikülasyon çalışmaları, Türkçe' yi doğru güzel ve etkili konuşma" gibi konuları yeterli düzeyde işlenememektedir, bu durum bireysel ses eğitimi dersinin tam olarak amacına ulaşamadığı sonucunu vermiştir.

Güzel Sanatlar Liseleri bireysel ses eğitimi dersi gören öğrencilerin mutasyon dönemi içinde olmaları sebebiyle bu dönemde karşılaştıkları en önemli sorunun "ses eğitimi sürecindeki sorunlar" olduğu görülmüştür. İnsandaki fiziksel değişikliğin yanında sesteki fizyolojik değişimin yaşandığı bu dönemde genellikle seste; güçsüzlük, çatallaşma, kısıklık, boğazında sürekli bir şey varmış gibi hissetme, öğrencinin kendi sesini tanıyamaması, erkek öğrencilerde ton tutamama, kızlarda fısıltılı bir ses yapısı şeklinde gösterirken vücuttaki diğer değişiklikler nedeniyle ruhsal yapının değişkenliği ve şarkıların gergin bir şekilde seslendirilmesi gibi bazı durumlar öğrencide utangaçlık ve başarısızlık duygularını ortaya çıkartmakta dolayısıyla bu durum sese yansımakta ve bütün bu değişimler ses eğitimi sürecini ciddi şekilde etkilemekte olduğu sonucuna varılmıştır.

Müzik alanında belirlenen beceriler; öğrencilerin yaşamlarından ve mesleklerinde kullanabilecekleri nitelikte belirlenmiştir. Bu beceriler, ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim (mutasyon) döneminde uygun registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra (yorumlama) becerisidir (MEB, 2008: 15).

Bireysel Ses Eğitimi dersi gören bazı öğrencilerin mutasyon dönemi içinde olmaları nedeniyle sesini "hiç" kullanamadığı belirtilmiş ve bu öğrenciler için rezonans çalışması, "u" vokali ile basit ses aralıklarında egzersizler, diyafram solğunun doğru kullanımının önemi ve ses sağlığı hakkında bilgi verildiği görülmüştür. Öğretmenlerin genel düşüncesine baktığımızda bu öğrencilerin

derse dâhil olmalarının önemli olduğunu ve sabırla öğretilen bu çalışmaların onlara faydalı olacağı söylenebilir.

Aşağıda araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin bireysel ses eğitimi dersinde öğretilen eserlerin antolojisi konusunda araştırmacı tarafından getirilen önerilere yer verilmiştir.

Güzel sanatlar liseleri müzik bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersinde öğretilmek üzere oluşturulan ortak eserlerden öğrencilerin ses düzeyine uygun olanların seçilerek, başka uygun eserleri de araştırarak ve tüm ses gruplarının transpozelerinin de olduğu kaynak bir kitap oluşturulmalıdır.

Bireysel Ses Eğitimi ders kitabı yenilenirken, ilgili kurumların yardımı ve bu konuda uzman kişilerin, güzel sanatlar lisesindeki öğretmen ve öğrencilerin fikirleri alınarak tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Bireysel Ses Eğitimi dersinin haftalık ders saat sayısının artırılması ve bu dersin 9. sınıfta başlaması gerekir. İlk iki yılda diyafram soluğu ve önemi üzerinde durularak, çok basit ses egzersizleri ile ses sağlığını koruma yolları ve Türkçe'yi doğru-etkili kullanma eğitimi ve mutasyon dönemi hakkında bilgilendirme için ayrılmalıdır.

Güzel Sanatlar Lisesi koro öğretmenlerinin mutasyon döneminin farkındalığı ile eser seçmesi ve çalıştırması gerekir. Bunun için de Türkiye'de Öğretmen Yetiştiren lisans düzeyindeki müzik kurumlarında ses değişim ve gelişim dönemi (mutasyon) süreci ile ilgili dersin konulması, en azından öğretmen adayına temel olarak verilmesi bu konuda bilinçli farkındalık yaratılması sağlanmalıdır.

Mutasyon dönemi içerisindeki öğrencilere özellikle soluk çalışmalarına ağırlık verildiği dönemde, teknik özelliği nedeniyle lied verilmemesi, veriliyorsa da

mutasyon dönemine uygun eserler seçilmesi ve orijinal dilinde söylenmesi uygundur.

Bireysel Ses Eğitimi ders öğretmeni mutasyon döneminin önemi hakkında öğrencileri ve velileri bilgilendirmeli, gerekirse velilere ve öğrencilere broşür hazırlayıp dağıtmalıdır.

Bireysel Ses Eğitimi öğretmenlerin kendilerini geliştirmek adına sağlıkları el verdiği ölçüde ses eğitimlerine her daim devam etmeleri ve gerekirse yardım almaları çok önemlidir. Öğretmenlerin sanatsal etkinliklere gitmesi, ayrıca öğrencileri bu etkinliklere hem dinleyici hem de katılımcı olarak teşvik etmesi önerilir.

KAYNAKÇA

- Çevik, S. (1997). *Koro eğitimi ve yönetim teknikleri*. Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Egüz, S. (1991). *Toplu ses eğitimi I*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Öztürk, F. G., Akgün, G. (2014). "Ses Eğitiminde Şarkıların Kullanılma Durumları. Gazi Üniversitesi Örneği." *İdil* 3.11 (2014): 47-62, DOI: 10.7816/idil-03-11-03
- İstanbul S., Özçimen A. (2013). "GSSL Öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi ve Koro Eğitimi derslerinde Yaşadıkları Sorunların Ders Çizelgesi Açısından Değerlendirilmesi (Niğde Örneği)." *E-Journal of New World Sciences Academy*, <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.2.E0018>
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2008). *Bireysel ses eğitimi dersi öğretim programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

- Şenkibar, Z. F. (1999). *Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Bireysel Söyleme Derslerinde Öğretilen Eserlerin Antolojisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Töreğin, A. M. (2008). *Ses eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yöntemler*. Ankara: Sözkese Matbaacılık.
- Üzeren, Ö. (2008). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Due to the fact that the voice training is a special area of education which is directly associated with many scientific and artistic disciplines, voice training methods include all of the methods that teach the working of all sound systems and structures in harmony with each other along with their supervised, controlled and scientific use. In this regard, voice training type should be determined in accordance with the purposes of voice training. The Individual Voice Training [IVT] course curriculum includes the correct usage of Turkish, the application of breathing techniques, voice recognition and correct and effective use of it, and performing the folk songs, school songs and various works from Turkish and World music in accordance with the voice training techniques. Students studying in Anatolian Fine Arts High Schools are aimed to gain the habits of effective and fine speaking, singing, using voice correctly and protecting it by producing a correct and healthy voice through individual voice training courses without ignoring the mutation period characteristics. Voice

training is addressed as a special interdisciplinary area of education which includes sub-voice training steps such as speaking, singing, choir and vocal training and in which individuals gain the required behaviors to use their voice correctly, effectively and beautifully while speaking and/or singing

Method

In this study, answers were sought to the following sub-problems in response to the question of "what is the anthology of works taught in individual voice training courses in the departments of music in Fine Arts High Schools". Accordingly, the following sub-problems were created.

- What are the works taught in individual voice training courses in the departments of music in Fine Arts High Schools?
- What are the problems encountered in the selection of work and solutions to them in Individual Voice Training course?
- What are the problems encountered by the students in the mutation period in Individual Voice Training course?

Bursa, Balıkesir, İstanbul, Çanakkale, Edirne and Sakarya in the Marmara Region, Denizli, Kütahya, İzmir, Aydın and Uşak in the Aegean region, Antalya, Adana, Osmaniye, Hatay and Burdur in the Mediterranean Region, Erzincan, Hakkâri, Van, Kars, Malatya and Erzurum in the Eastern Anatolia Region, Aksaray, Eskişehir, Sivas, Kayseri, Konya, Niğde, Kırıkkale and Ankara in the Central Anatolia Region, Bolu, Karabük (Safranbolu), Samsun, Kastamonu, Bartın, Ordu and Zonguldak in the Black Sea Region, and Adıyaman, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır and Siirt in the Southeastern Anatolia Region were determined to be the provinces selected for the questionnaire application.

The study is a descriptive study that questions the present situation, and it was carried out through an open-ended questionnaire based on the screening model to investigate the "Anthology of Works Taught in Individual Voice Training Courses in the Departments of Music in Fine Arts High Schools." The working group of the study was consisted of a total of 30 teachers giving individual voice training courses in the department of music in fine arts high schools in Turkey in the fall semester of the 2013-2014 academic year.

The opinions of the experts in the field were taken while preparing the questionnaire, and the questionnaire statement were developed by the researcher by taking into account the suggestions made, and then an information collection form was prepared. The data obtained in the study by data collection tools were analyzed in accordance with the study questions. Firstly, teachers' answers to the data collection tools were tabulated, and the frequency (f) and percentage (%) values were calculated. The data obtained in this process were encoded, and individual voice training course teachers' statements were created with these codes. While direct quotations were made during reporting, a code name was given for each teacher (such as IVTT1: Individual Voice Training Teacher 1), so the names of the participants were kept confidential. Then, the answers written by the teachers regarding the reasons for these questions were transferred to the computer environment. At the final stage, numeric data were interpreted by being supported by the answers of teachers.

Findings (Results), Conclusion and Discussion

The works selected for being taught in individual voice training course in the department of music in fine arts high schools were revealed in line with the answers of Individual Voice Training (IVT) course teachers. It was observed that alternative resources were used except for Panofca – Vocal ABC, Concone and

Vaccaj in IVT book, other resources of Folk Songs with Piano Accompaniment, Piano Accompaniment Album for Voice, Choir Training Book, Ballad Arrangements and also the IVT book in which School Songs, Marches, Lieds, Aria Antiques, Arias, Neapolitans, Canon and Polyphonic works are taught as voice studies in the individual voice training course.

In accordance with the answers given by Individual Voice Training teachers, it was determined that there were common works selected for being taught in individual voice training course in the department of music in fine arts high schools.

When teachers' reasons for preferring the works selected for being taught in individual voice training course at the most were analyzed, in general, it was concluded that their reasons were the breath supported and controlled use of voice by students, the appropriateness of works to voice limits, singing works fondly and the appropriateness of melodies.

In accordance with the answers given by Individual Voice Training teachers, it was seen that teachers gave works in a way that would not tire the students' voices in the appropriate voice range to soprano, mezzo-soprano, alto, tenor, baritone, and bass voice groups and they usually taught them at the easy and medium levels.

The fact that different tones of works are needed is the most important problem encountered in Individual Voice Training course. Teachers will easily teach the works if there is a resource that includes the transpositions of works. Otherwise, the voice health of students is considered to be endangered when many teachers approach with the idea that the transposition is challenging. Due to of this reason, the fact that students agree on having a repertoire appropriate to their voice range is among the results achieved.